

STRĀDĀJAM KOPĀ,
LAI IEDVESMOTU
JAUNATNI RĪKOTIES
IAM UN MŪSU
PLANĒTAS LABĀ

PASAULES
LIELĀKĀ
MĀCĪBU
STUNDA

Nodarbības
ilgums

45 minūtes

Vecums

8–14
gadi

Dodiet vietu dabai:
kādēļ bioloģiskā daudzveidība ir nepieciešama
globālo mērķu sasniegšanai

Mācību mērķis

- Saprast, kādēļ bioloģiskā daudzveidība ir svarīga globālo mērķu sasniegšanai.
- Saprast apdraudējumu, ko cilvēkiem un planētai rada bioloģiskās daudzveidības samazināšanās.
- Saprast, kā rīkoties, lai apturētu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

Kā šo resursu izmantot

Šajā komplektā ir plāns stundai par to, kā planētas bioloģiskā daudzveidība ietekmē globālo mērķu sasniegšanu, kā arī 5 papildu aktivitātes, kas paredzētas skolēnu zināšanu paplašināšanai par tēmu: Kā radīt nākotni, kurā var zelt gan cilvēki, gan daba?

Papildus resursi

Lai iegūtu plašāku informāciju par katru no Zemes biomiem, iepazīstieties ar virtuālajām ekskursijām:
<https://www.ourplanet.com/en/schools-and-youth/>

1. solis: Dabas nozīmes izpratne

5
min.

Paskaidrojiet skolēniem, ka šajā posmā mēs domāsim par to,
kā mēs varam radīt tādu nākotni, kurā zeltu gan cilvēki, gan planēta.

Pēc tam pavaicājiēt skolēniem, *kas cilvēkiem ir nepieciešams, lai izdzīvotu?* Ir jāspēj atšķirt vajadzības no vēlmēm. *Piemēram, mobilais tālrunis nav vajadzība.* Piedāvātie varianti varētu būt tīrs ūdens, ēdiens un medikamenti.

Pēc tam pavaicājiēt skolēniem, *no kurienes mēs iegūstam šos resursus?* Atbilde: no dzīvās dabas.
Kas pašlaik apdraud dabu? Skolēni apspriež un apdomā dažādus variantus.

2. solis: Ievads bioloģiskajā daudzveidībā

10
min.

Pastāstiet, ka pēdējo 50 gadu laikā ir izzuduši apmēram 60% savvaļas dzīvnieku.

Pavaicājiēt skolēniem, *kādēļ tas tā varētu būt noticis? Ko šāda statistika var nozīmēt cilvēkiem un planētai?*

Iepazīstiniet ar terminu „bioloģiskā daudzveidība”, noskatoties šo video (angļu valodā):
<https://www.ourplanet.com/en/video/what-is-biodiversity>

Apturiet video 1:40 min., kad Deivids Etenboro stāsta: „*Mūsu planētas bioloģiskā daudzveidība mums par brīvu sniedz visu mums nepieciešamo. Taču tā notiks tikai tad, ja būs daudzveidība, kas pašlaik ir apdraudēta.*” Apspriediet šo Deivida Etenboro citātu. Pavaicājiēt skolēniem, lai tie padomā, ko viņš domāja ar frāzi „bioloģiskā daudzveidība ir apdraudēta”. *Par kādām cilvēku veiktām darbībām un attieksmi skolēni jau zina, ka tās samazina bioloģisko daudzveidību?*

Noskatieties video līdz galam. *Vai skolēniem šķita pārsteidzoši kādi no izskanējušajiem faktiem?*

3. solis: Saistība ar globālajiem mērķiem

15
min.

Tad, kad skolēni ir apsprieduši cilvēku darbības, kas ietekmē bioloģisko daudzveidību, paskaidrojiet, ka mēs aplūkosim to, kādēļ tā ir tik nopietna problēma cilvēkiem, planētai un globālo mērķu sasniegšanai.

Vispirms palūdziet skolēnus atklāt, kuros globālajos mērķos ir iekļauta bioloģiskā daudzveidība, izmantojot **1. pielikumu** „Globālo mērķu tabula” (atbilde: 14. un 15. mērķis).

Pēc tam aplūkojiet **2. pielikumu** un izvēlieties globālo mērķi, pēc tam apspriediet to, kā to ietekmē bioloģiskā daudzveidība. Piemēram, 2. globālais mērķis „Novērsts bads”. Kā 2. globālo mērķi ietekmētu tas, ja mums būtu veselīga un daudzveidīga dzīvā daba?

Iespējamās atbildes: *mums būtu daudz ēdiena, mums būtu dažāda veida ēdiens, mūsu ēdiens ir atkarīgs no dabas.*

Ierakstiet atbildes tajā apla segmentā, kas attiecas uz mērķi. Pēc tam palūdziet skolēnus izdomāt savas atbildes un idejas visiem pārējiem globālajiem mērķiem.

Kad tas ir izdarīts, sasaučiet visus kopā. Palūdziet skolēnus dalīties domās par to, kā katru no globālajiem mērķiem ietekmē bioloģiskā daudzveidība. Vai šī aktivitāte skolēnus pārsteidza? *Vai tā lika viņiem padomāt no cita skatupunkta par to, cik svarīga cilvēku un planētas veselībā ir bioloģiskā daudzveidība?*

4. solis: Uz priekšu! Ko mēs varam darīt, lai mainītu attīstības virzienu?

10
min.

Tagad, kad skolēni ir izpratuši dzīvās dabas ietekmi uz mērķiem, palūdziet skolēniem aplūkot **3. pielikumu** un apspriest, kas notiktu, ja realizētos kāds no trim virzieniem. *Kā tas ietekmētu globālos mērķus?*

Ko mēs varam darīt, lai virzienu mainītu? Ļaujiet skolēniem diskutēt.

Beigās noskatieties multfilmas Pasaules lielākā stunda 3. daļu, lai skolēniem rastos idejas un iedvesma rīcībai globālo mērķu sasniegšanai: <https://www.youtube.com/watch?v=WsL0X8jHU4> (ar subtitriem latviešu valodā)

GLOBĀLIE MĒRĶI

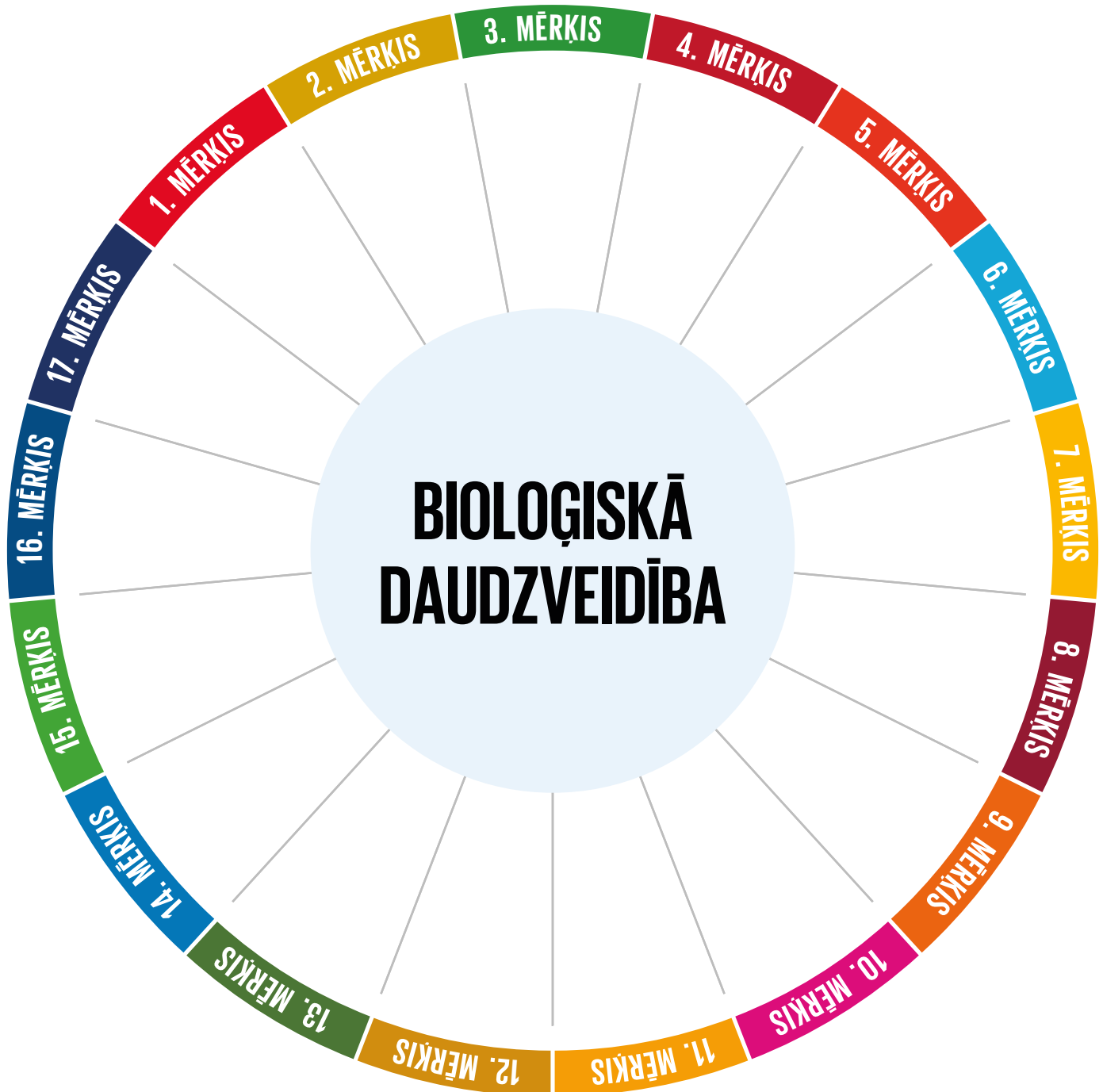
Ilgtspējīgai attīstībai

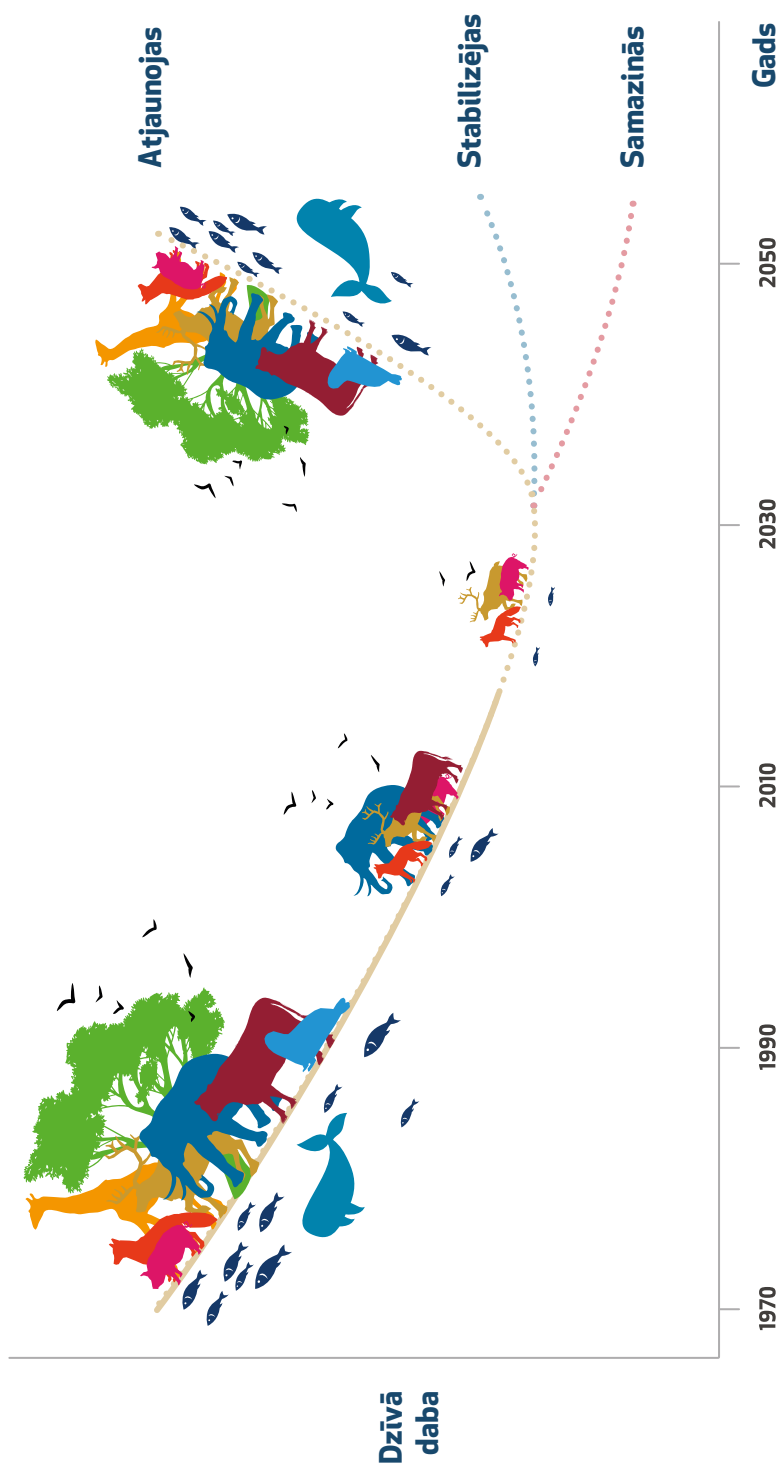
2. pielikums: **Bioloģiskās daudzveidības ietekme uz globālajiem mērķiem**

Instrukcija:

Uzrakstiet, kā vesela, bioloģiski daudzveidīga planēta ietekmē katru no globālajiem mērķiem.

3. pielikums: Maini dabas izzušanas līkni!

1. aktivitāte: Debates

Aiciniet apdomāt „Kas būtu efektīvākais veids, kā mainīt savvaļas dzīvnieku izzušanas līkni?”. Skolēniem būs jādoma ļoti plaši par to, kā viņu lēmumi ietekmēs ne tikai viņus pašus, bet arī apkārtējos. Iejūtoties citu cilvēku lomās, skolēniem būs jāparāda savas empātijas spējas, domājot par problēmu no cita skatupunkta.

Sāciet ar to, ka palūdziet skolēniem izvēlēties vienu no zemāk piedāvātajiem variantiem (varat skolēniem piedāvāt izvēlēties no visiem variantiem vai atlasīt divus – trīs).

Kas būtu efektīvākais veids, kā mainīt savvaļas dzīvnieku izzušanas līkni?

- **1. ideja:** visiem vajadzētu pārtraukt ēst gaļu.
- **2. ideja:** jāpalielina tā planētas daļa, kas ir noteikta par aizsargājamu.
- **3. ideja:** jāpārtrauc lietot fosilo degvielu.
- **4. ideja:** jānosaka zvejas kvotas visās jūrās un okeānos.
- **5. ideja:** globālo mērķu apguvei skolās ir jābūt obligātai.
- **6. ideja:** jāaizliedz visi produkti, kas satur palmu eļļu.

Palūdziet skolēnus izvēlēties to ideju, kas, viņuprāt, visspēcīgāk pozitīvi ietekmēs planētu. Pierakstiet skolēnu viedokli.

Pēc tam piešķiriet skolēniem dažādas lomas un dodiet laiku izpētīt savu piedāvājumu. Atgādiniet skolēniem, ka viņi domā no piešķirtās lomas, nevis no sava skatupunkta. Izstāstiet, ka viņiem būs jāsniedz 2–3 minūšu runa, lai paskaidrotu, kādēļ uzskata, ka viņu piedāvājums ir labākais veids, kā mainīt savvaļas dzīvnieku izzušanas līkni. Iedrošiniet skolēnus padomāt par to, kā, viņuprāt, domātu citi diskusijas lomu tēli. Vai viņi spēj izdomāt pretargumentus?

Piedāvājamās lomas

- Zinātnieks
- Vietējais zvejnieks
- Lielveikala īpašnieks
- Starptautiska uzņēmuma vadītājs
- Politikā
- Skolotājs
- Pienāimnieks
- Tirgotājs vietējā tirgū
- Vecāks
- Mācību pārzinis
- Mežstrādnieks
- Savvaļas rezervāta darbinieks
- Jūras biologs
- Fabrikas strādnieks
- Modes dizainers

Kad uzklusīti visi argumenti, palūdziet skolēniem „iznākt no lomas” un atkārtot aktivitāti no jauna. *Vai tas, ka viņiem nācās aizstāvēt kāda cita perspektīvu un ieklausīties citos, mainīja viņu viedokli? Kā viedoklis mainījās?*

Izīmējiet sevi globālajā interaktīvajā kartē un pievienojieties simtiem tūkstošiem citu cilvēku, kas rīkojas globālo mērķu labā! <https://worldslargestlesson.globalgoals.org/map/index.html>

E-pasts: programmas@unesco.lv; lesson@project-everyone.org

Twitter: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

Facebook: @PasaulesStunda @TheWorldsLargestLesson

Instagram: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

2. aktivitāte: Kampanas filmas izveide

Pavaicājiēt skolēniem, *kādas varētu būt viņu iespējas rīkoties globālo mērķu sasniegšanai?*

Iedvesmai noskatieties multfilmas Pasaules lielākā stunda 3. daļu:

<https://www.youtube.com/watch?v=WsL0X8jHU4> (ar subtitriem latviešu valodā)

Viens no veidiem, kā rīkoties globālo mērķu sasniegšanai, ir uzsākt kampaņu. Kampana ir saziņas veids ar interesantu stāstījumu vai sižetu.

Palūdziet skolēnus apspriest dažādus pasaulē sastopamos komunikācijas veidus, piemēram, *TV reklāmas, reklāmas plakātus, Instagram stāstus, Facebook kampaņas*.

Palūdziet skolēniem padomāt par to komunikācijas veidu, kas viņus ir patiesi iespaidojis – *kā tas viņiem lika justies, kādēļ?*

Pēc tam uzaiciniet skolēnus noskatīties Pasaules okeāna dienas kampaņas filmu, ko izveidojis Project Everyone:

<https://www.youtube.com/watch?v=cOY2PbkAaws> (angļu valodā)

Palūdziet skolēniem noskatīties to vienreiz un pēc tam atskaņojiet video vēlreiz, lūdzot pievērst uzmanību šādām lietām:

- 1. Mērķis.** Kāds ir video sasniedzamais mērķis? Kādas izmaiņas vēlas panākt?
- 2. Mērķauditorija.** Kas ir šīs filmas auditorija? Ko mēs par to zinām, kas mums varētu palīdzēt radīt ideju?
- 3. Vienkāršs piedāvājums.** Kas ir tas, ko filma cenšas pavēstīt? Tās GALVENĀ vēsts.
- 4. Uzticamība. Kas to padara patiesu?** Kāda informācija vai pierādījumi ir jūsu rīcībā, kas apstiprina jūsu piedāvājumu?
- 5. Balss tonis.** Kā informācija tiek nodota, kāda ir balss intonācija? Vai tā ir *cerību vai dusmu pilna, asa vai neitrāla?*

Palūdziet skolēnus padomāt par atbildēm uz katru no iepriekš minētajiem jautājumiem. Pēc tam iesakiet skolēniem domāt par to, kā viņi radītu filmu par 14. un 15. globālo mērķi un vienu ar to saistītajām problēmām: *apdzīvotības areāla zudumu, mežu izciršanu un/vai savvaļas dzīvnieku skaita samazināšanos. Kādu kampaņas filmu skolēni radītu par šo tēmu?*

Atkārtojiet piecas iepriekš minētās vadlīnijas, lai palīdzētu noformulēt skolēnu idejas. Atgādiniet skolēniem par to, kurus globālos mērķus ietekmētu šī kampaņa, kā arī par to, ka šie mērķi jāiekļauj viņu komunikācijas plānā. Daliēties ar savu skolēnu kampaņām ar mums sociālajos tīklos, lai mēs varētu tās atbalstīt!

Atzīmējiet sevi globālajā interaktīvajā kartē un pievienojieties simtiem tūkstošiem citu cilvēku, kas rīkojas globālo mērķu labā! <https://worldslargestlesson.globalgoals.org/map/index.html>

E-pasts: programmas@unesco.lv; lesson@project-everyone.org

Twitter: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

Facebook: @PasaulesStunda @TheWorldsLargestLesson

Instagram: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

3. aktivitāte: **ledomājieties nākotni**

Parādiet jaguāra fotogrāfiju uz tāfeles. *Vai skolēni atpazīst, kas tas ir par dzīvnieku? Kā viņiem liekas, kur tas dzīvo? Kā viņiem liekas, cik daudz jaguāru ir palicis pasaulē?*

Paskaidrojiet, ka jaguāri ir daļēji apdraudēto sugu kategorijā. *Kā skolēniem liekas, kas ir lielākais drauds jaguāru populācijai?*

Pēc tam noskatoties šo īso animācijas filmu, kas izskaidro mūsdienu jaguāra stāstu

<https://twitter.com/WWF/status/1068183862939975681> (angļu valodā)

Paskaidrojiet skolēniem, ka viņiem tiek dota iespēja radīt filmai citu nobeigumu. *Kas attiecībā uz jaguāru populāciju būtu tas, ko viņi vēlētos redzēt nākotnē?*

Dodiet skolēniem laiku apspriest dažādus nākotnes scenārijus, kurus viņi vēlētos redzēt. Izvēlētais filmas beigas skolēni var uzzīmēt vai uzrakstīt.

Skolēni izdomā un izveido jaunas beigas filmai. Tad uzlieciet visus zīmējumus uz klases galda un klasē izrunājiet to, *ko varam sākt darīt jau šodien, lai padarītu savas šodienas vīzijas par nākotnes realitāti.*

Apspriediet tās dažādās lietas, kuras varētu darīt skolēni, kā arī globālos lēmumus, kādus būtu nepieciešams pieņemt, lai pasargātu jaguārus. *Piemēram, jāpalielina dabas rezervāti.*

Atzīmējiet sevi globālajā interaktīvajā kartē un pievienojieties simtiem tūkstošiem citu cilvēku, kas rīkojas globālo mērķu labā! <https://worldslargestlesson.globalgoals.org/map/index.html>

E-pasts: programmas@unesco.lv; lesson@project-everyone.org

Twitter: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

Facebook: @PasaulesStunda @TheWorldsLargestLesson

Instagram: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

4. aktivitāte: Runas „Mēs dzīvojam dīvainā pasaulē” rakstīšana

Parādiet Grētas Tūnbergas attēlu uz tāfeles. Palūdziet skolēnus paskaidrot, kas viņa ir. Diskutējiet klasē par Grētas kampaņu „Piektdienas nākotnei” #FridaysForFuture <https://www.fridaysforfuture.org/>
Kā Grētas kampaņa pieskaras bioloģiskās daudzveidības samazināšanās jautājumiem?

Pēc tam visi kopā noskatieties Grētas Tūnbergas runu „Mēs dzīvojam dīvainā pasaulē”:
<https://www.youtube.com/watch?v=peCe2gFID4s>

Domājiet par jautājumiem, kurus uzdot video laikā:

- *Vai uzskatāt, ka runa ir spēcīga? Kādēļ jā vai kādēļ nē?*
- *Kā jums liekas, ko Grēta cenšas pārliecināt sākt darboties?*
- *Ko viņa atkārto, lai pastiprinātu runas efektu?*
- *Ko Grēta savā runā dara pareizi?*

Kad esat noskatījušies runu, palūdziet studentiem sadalīties pa pāriem un radīt dažas savas ar „Mēs dzīvojam dīvainā pasaulē” tematiku saistītas frāzes par bioloģisko daudzveidību un tās ietekmi uz cilvēkiem un planētu.

Lūdziet skolēnus uzrakstīt savas runas par tēmu „Mēs dzīvojam dīvainā pasaulē”.

Šajā vietnē atradīsiet Pasaules dabas fonda Dzīvās planētas ziņojumu jaunatnei, kas var palīdzēt skolēniem runas gatavošanā:

<https://www.wwf.org.uk/sites/default/files/2018-10/LPRYouthFINAL.pdf> (angļu valodā)

Pēc tam skolēni var nolasīt savu runu viens otram. Ierakstiet runas video vai sūtiet to rakstisko versiju savu vietējo pašvaldību pārstāvjiem, aicinot viņus rīkoties!

Atzīmējiet sevi globālajā interaktīvajā kartē un pievienojieties simtiem tūkstošiem citu cilvēku, kas rīkojas globālo mērķu labā! <https://worldslargestlesson.globalgoals.org/map/index.html>

E-pasts: programmas@unesco.lv; lesson@project-everyone.org

Twitter: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

Facebook: @PasaulesStunda @TheWorldsLargestLesson

Instagram: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

5. aktivitāte skolēniem no 14 gadu vecuma: **Kāzu tortes modelis**

Paskaidrojiet skolēniem, ka daži zinātnieki ir izdomājuši no klasiskās IAM tabulas attēlojuma atšķirīgu modeli globālo mērķu attēlošanai. Pastāstiet skolēniem, ka viņi pavadīs zināmu laiku, apspriežot un pārdomājot šo modeli, lai sniegtu savu viedokli par to.

Parādiet skolēniem tukšo Kāzu tortes modeli – **1. pielikumu**. Dodiet skolēniem laiku padomāt par to, kuri globālie mērķi būtu ievietojami tortes pirmajā kārtā.

Uzdodiet jautājumus, lai vadītu skolēnu diskusiju.

- *Padomājiet par gabaliņiem katrā tortes kārtā, kā tie palīdz izvēlēties, kuri globālie mērķi ir liekami kurā kārtā?*
- *Padomājiet par aktivitāti, kuru veicām 3. solī. Kā šī aktivitāte palīdz mums izvēlēties, kur ievietot katru no globālajiem mērķiem?*
- *Parādiet katras tortes kārtas nosaukumu – biosfēra, ekonomika, sabiedrība. Vai tas palīdz skolēniem saprast, kuri globālie mērķi katrā kārtā ievietojami?*

Vispirms aplūkojiet pirmo kāzu tortes kārtu. Kādēļ mūsu tortes pamatslānī varētu būt 6., 13., 14. un 15. globālais mērķis? Kā tie palīdz sasniegt citus mērķus?

Dodiet skolēniem laiku apspriest nākamās globālo mērķu kārtas. Tad parādiet gatavo kāzu torti – **2. pielikums**.

Kad skolēni ir pabeiguši kāzu tortes aktivitāti, lūdziet skolēnus izvērtēt savu darbu.

- Vai kāzu torte bija noderīga, lai saprastu, kādēļ mūsu planētai tik svarīga ir bioloģiskā daudzveidība?
- Vai viņiem liekas, ka globālos mērķus vienmēr vajadzētu rādīt kā kāzu torti vai kā globālo mērķu tabulu?
- Kas notiktu, ja tiktu noņemta pirmā kāzu tortes kārtā? Kā tas ietekmētu pārējo globālo mērķu sasniegšanu?

Plašāku informāciju par kāzu tortes modeli skolēni var iegūt, apmeklējot šo lapu:

<https://www.stockholmresilience.org/>

Atzīmējiet sevi globālajā interaktīvajā kartē un pievienojieties simtiem tūkstošiem citu cilvēku, kas rīkojas globālo mērķu labā! <https://worldslargestlesson.globalgoals.org/map/index.html>

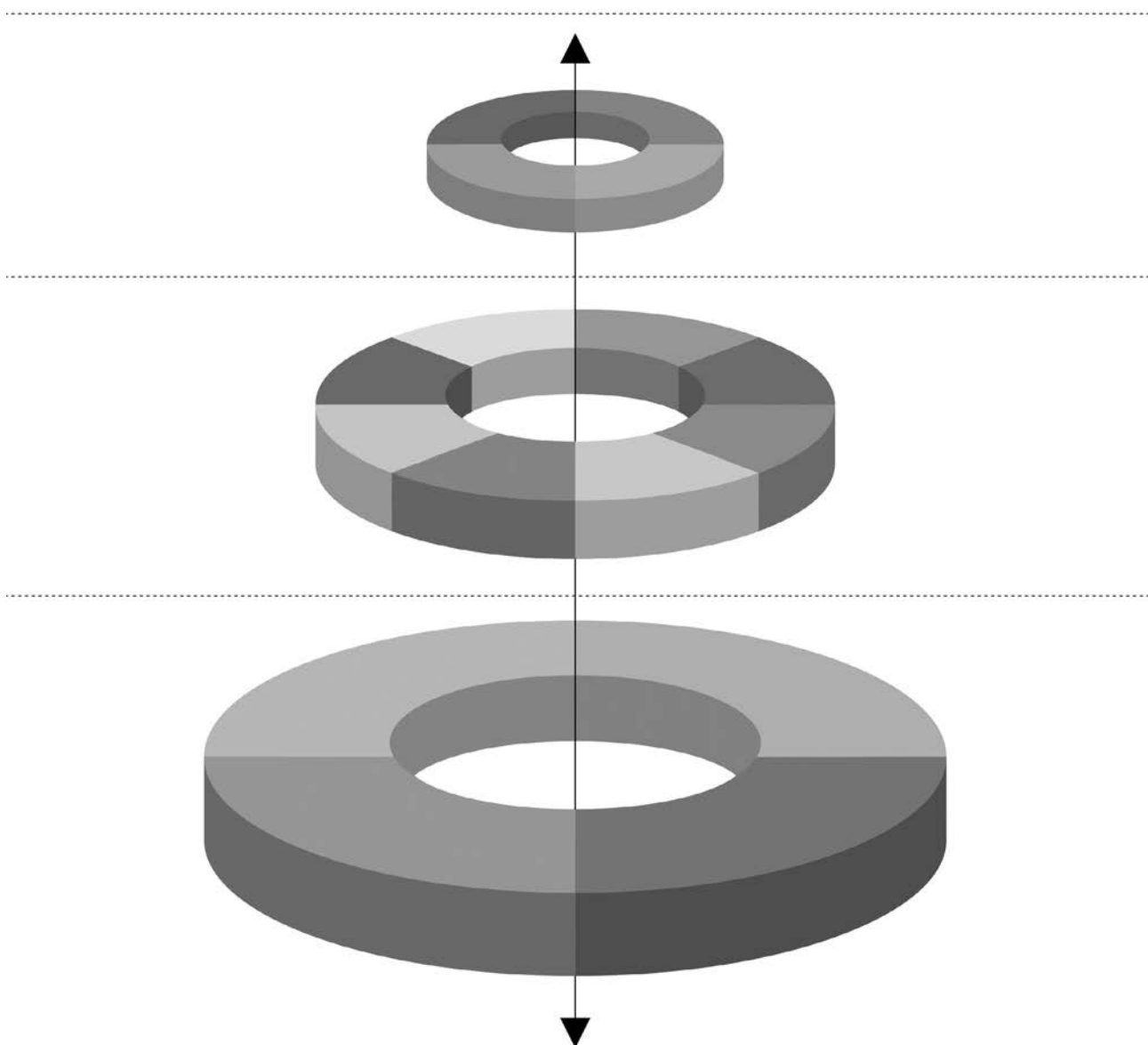
E-pasts: programmas@unesco.lv; lesson@project-everyone.org

Twitter: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

Facebook: @PasaulesStunda @TheWorldsLargestLesson

Instagram: @PasaulesStunda @TheWorldsLesson

1. pielikums: Kāzu tortes modelis (tukšs)

2. pielikums: Kāzu tortes modelis (aizpildīts)

